

Sygn. akt II UK 734/15

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku B. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.
o emeryturę i zwrot pobranego świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 listopada 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony B. B. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 3 lutego 2015 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 5 i 6 k.c. oraz obrazę przepisów postępowania: art. 224 § 1 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 472 § 1 k.p.c., przez błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, że w sprawie „występuje istotne zagadnienie prawne, ale też istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości nadto skarga jest oczywiście uzasadniona, co też skarżący w sprawie niniejszej uzasadnia tym, że wedle ostatnio wymienionego, w jego sprawie, tak Sąd pierwszej jak też Sąd

drugiej instancji: zaniedbał (nie poczynił wszelkich dostępnych starań dla) przeprowadzenia dowodu z przesłuchania w charakterze świadka pracodawcy skarżącego, a mianowicie Pana D. W. oraz niesłusznie zakwestionował w dobrej wierze nabyte prawa skarżącego, wynikające z merytorycznej (zapewne również i profesjonalnej) decyzji organu rentowego z dn. 15 września 2008 r., nadto zaniedbał przeprowadzenia dowodu pozwalającego ustalić dlaczego to decyzje waloryzacyjne organu rentowego w odniesieniu do skarżącego w latach następnych (po dn. 15 września 2008 r.) były merytorycznie i zapewne profesjonalnie corocznie dokonywane i kto (ad personam) z pracowników organu rentowego jest odpowiedzialny za powyższy stan rzeczy, a co według skarżącego powoduje, iż zaskarżone orzeczenie powinno zostać z obiegu prawnego wyeliminowane gdyż według skarżącego w jego sprawie organ rentowy czyni użytek sprzeczny z prawem i zasadami współżycia społecznego, a obydwa w sprawie niniejszej sądowe orzeczenia oparto o niepełny materiał dowodowy sprawy, ale też przekroczono sędziowską swobodę oceny dostępnego materiału sprawy, pod <<dyktando>> organu rentowego celem usprawiedliwienia obranej przez ten organ tezy wstrzymującej dla skarżącego wypłatę wcześniej przyznanego świadczenia i obligującej skarżącego po szeregu latach do zwrotu tegoż świadczenia w sytuacji gdy dobrej wiary nabycia praw emerytalnych przez skarżącego za decyzją organu z dn. 15 września 2008 r. dotychczas, nie przeprowadzono”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest

więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Gdy idzie o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego należy w tym kontekście rozumieć zatem jako konieczność uzasadnienia, dlaczego rozpoznanie skargi kasacyjnej będzie służyło rozwojowi prawa. Podkreślić przy tym należy, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może być powoływaniem okoliczności istotnych tylko w ocenie samej strony, ale muszą one ściśle nawiązywać do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno zatem przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia

prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883).

Natomiast w przypadku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to zachodzi wtedy ona, gdy niejednolita wykładnia przepisu wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie bądź kiedy przepis ten nie doczekał się wykładni w kierunku wskazywanym przez skarżącego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 42436, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Konieczne jest zatem przedstawienie stosownego wyводу prawnego dotyczącego kierunków wykładni kwestionowanych przepisów oraz uzasadnienie, z którego wynikałoby, że kierunek wskazywany przez skarżącego powinien być w sprawie zastosowany.

W tym kontekście trzeba zauważyć, że skarżący nie definiuje żadnego istotnego zagadnienia prawnego ani nie wskazuje przepisów, których wykładni miałby dokonać Sąd Najwyższy.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy podkreślić, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616).

Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Wymagań tych skarżący nie spełnił przede wszystkim dlatego, że przedstawił lakoniczny, ogólnikowy i niejasny wywód, nie odnosząc go konkretnych przepisów prawa, zważywszy w szczególności, że przepisy powołane w podstawach kasacyjnych normują odrębne kwestie. Nie da się też nie zauważyć, że w istocie skarga sprowadza się do kwestionowania ustaleń faktycznych i oceny dowodów dokonanych przez Sąd drugiej instancji, przedstawionych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, co, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Dodać też trzeba, że judykaturze utrwalony jest pogląd o braku podstaw do stosowania zasad współżycia społecznego oraz nadużycia prawa podmiotowego w sporach z zakresu ubezpieczeń społecznych. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2005 r., III UK 120/05 (OSNP 2006 nr 21-22, poz. 338) wykluczono możliwość wykładania przepisów prawa ubezpieczeń społecznych z uwzględnieniem reguł słuszności (zasad współżycia społecznego). Podobnie w wyroku z dnia 23 października 2006 r., I UK 128/06 (OSNP 2007 nr 23-24, poz. 359) Sąd Najwyższy stwierdził, że do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c., ani art. 8 k.p., bo przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów prawa publicznego (zob. też wyroki Sądu Najwyższego dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 214/10, LEX nr 1095955; z dnia 27 października 2009 r., II UK 81/09, LEX nr 824176).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

